

**Arnoldi Corvini â Belderen, Batavi, Jcti quondam
Consummatissimi, Consilarii Electoralis & Professoris
Moguntini Publici, &c. Tractatus Geminus De Personis
Atque Beneficiis Ecclesiasticis Sive ...**

opus posthumum, diu desideratum, nunc demum excusum, & indice
locupletissimo instructum

De beneficiis ecclesiasticis

Corvinus van Beldern, Arnold

Francofurti ad Moenum, 1708

VD18 10184902

De Vacatione ob Contractum Matrimonii. Tit. 7

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62028)

3. *Dicta de Abbatibus & Prioribus & Præpositis procedunt & in sitis.*

Similiter omnia promoti ad Abbatiam sive secularem, sive regularem, beneficia vacant adepta possessione pacifica ipsius, vel si per eum steterit, quominus eam adipiscatur; etiam si non fuerit benedictus: *can. Presbyteros. 16. qu. 1. Felin. in c. eam te. de rescript. num. 7. Decius in c. cum in cunctis. §. 1. de elect. num. 4. Rosniac. de benefic. cap. 5. à num. 33. Hojeda. de incompatibil. benefic. part. 1. cap. 6. num. 1. cum seqq. de resignat. benefic. lib. 3. qu. 1. num. 95. & 99.*

Quoad Abbates tamen Seculares intelligo hoc, si in Ecclesiis Collegiatis habeant generalem, & omnimodam, & quasi Episcopalem jurisdictionem, ita ut dici possent Sponsi & Pastores: *Gloss. l. & Abbas & alii in c. quia propter. de elect.* Si non, eorum beneficia non vacabunt per adeptionem Abbatiae, non magis quam per adeptionem aliarum Dignitatum. *Garcias. d. tract. d. part. cap. 7. num. 4.*

Quæ diximus de Abbatibus, procedunt & in Prioribus, & Præpositis: *Selva de benefic. 1. part. quest. 2. num. 53. Hojeda. d. cap. 6. num. 2. Flamin. Paris. d. loco. num. 100.*

TITULUS VII.

De Vacatione ob Contractum Matrimonii.

SUMMARIA.

1. Beneficium vacat per Clerici matrimonialia & sponsalia de presenti.
2. Ipso jure.
3. Amittit ergò Clericus jura ad Beneficia competentia.
4. Licet

4. Licet matrimonium non fuerit consummatum. necis privatione obtinent in pensione.
5. Si sit irritum, distinguendum. 14. Quidsi Clerici sunt Concubinari publici.
6. Aut est irritum ex defectu consensus Clerici, & beneficium non vacat. 15. Quidsi occulti.
7. Vacat, si ex defectu consensus sponsa. 16. Eis pena à Judice imponi non potest.
8. Ut & vacat, si sit irritum ex causa alia. 17. Potest ab Episcopo, si Concubinatus dissimulari nequeat.
9. Non ipso jure. 18. Sed ex rigore juris, quem non patiuntur hodierna tempora.
10. Sed per sententiam Judicis. 19. Concubinarium, hinc quis.
11. Quidsi Beneficiarius, qui matrimonium contraxit, sit impubes. 20. Quis in Concilio Basileensi.
12. Quidsi pubes, & sponsa ejus impubes. 21. Decretum Concilii Tridentini.
13. Quando dicta de Benefic. 22. Ratio Ejus.

Vacat etiam Beneficium per matrimonium Clerici, qui illud possidet: c. 1. c. quod à te. 3. c. diversis fallacis. 5. de Cleric. conjug. & ibi Gloss. non etiam per sponsalia, Corragius de benefic. 1. part. cap. 10. num. 11. Rota decis. 1. de Cleric. conjug. in novis Mascard. de probat. conclus. 182. Pecutius ad reg. Jur. Can. beneficium num. 16. quæ non tam ponunt matrimonium, quam spem
epus

CORVINUS
De Personis
et Benefic. Ecclesiast.

G IV.
32

ejus nisi sint de presenti. *Zoef. Comm. ad decret. ad tit. de Cleric. conjug. num. 14.* Quia matrimonium faciunt. *Gloss. ad c. un. ad verb. clericalibus. eod. in 6. Aufred. decis. Cappelle Tholos. 239. Panorm. ad di. c. 1. num. Petr. Gregor. in Instit. rei benefic. cap. 25. numer. 4. vers. Id ipsum.*

Sed quæritur : An beneficia vacent *ipso jure* ; an verò sit opus ² *sententia judicis.* Quod posterius dicendum videtur. *Primò* ; Quod ad pœnam nemo teneatur in conscientia ante sententiam ; ex sententia receptissima. *Secundò* ; Quod *in dd. c. 1. 3. & 5.* dicatur Clericus compellendus, uxore ducta, relinquere beneficium, & eo privandus ; *Tertiò* ; Quod *in can. si qui verò. 3. dist. 32.* dicatur Clericus, uxore acceptâ, nihilominus stipendium suum accepturus. Communis tamen opinio est *ipso jure*, citra sententiam, beneficia vacare ; *Rota decis. 1. de Cleric. non conjugat. Capella Tholos. decis. 240. Rosinac. de benefic. cap. 3. Pechus d. loco. Mandos. de signat. gratia. tit. de privat. vers. impetratur beneficium ob contractum matrimonium. Mascard. de probat. conclus. 182. Zavallos quest. 147.* Ejus ratio consurgit ex incompatibilitate matrimonii cum beneficio, quæ spontaneam inducit renuntiationem. *arg. can. cum renuntiat. 32. quest. 1.* Est & ea ratio. Quod concessio beneficii eam ex Ecclesiæ consuetudine habeat conditionem, nè statum incompatibilem, qualem ponit matrimonium, ejusque usus assumat Clericus : Quare, eo assumptò, tanquam desinente conditione, perdit beneficium. *Covarruv. ad 4. decretal. part. 2. cap. 6. §. 3. num. 5. Sanchez. disput. 42. num. 3. & 4. Zoef. d. loc. num. 15.* Undè patet amissionem non causari per modum pœnæ : & sic cessat argumentum primum. Nec obstat secundum : Nam dicti allegati textus loquuntur de privatione possessionis faciendâ, quam de facto injustè & violenter talis Clericus derinebat. *Gloss. ad d. c. 1. ad verb. relinquenda. Petrus Gregor. d. loco.* Nec adversatur tertium : Quia textus ille rectè accipitur de eo quod datur in stipendium, ratione laboris, quem Clericus canendo præstat, non etiam de eo quod debetur in titulum. *Zoef. d. loco.*

Undè per *matrimonium* amittit Clericus accessus, regressus, & ³ alia jura ad beneficium competentia. *Prob. ad Monach. in c. 1. de Cle-*

ric. conjug. in 6. Covarruv. d. loco. §. 3. num. 5. Jul. Clar. recept. sentent. §. I. quest. 73. num. 5. Salecd. ad B. rnard. Diaz. in pract. Crim. Canon. cap. 80. lit. E.

4 Nec refert *matrimonium* non fuisse consummatum, ex eadem ratione militante in casu proximo. Nam cum copula nihil faciat ad matrimonium, negari non potest, quin sit verè assumptus status cum beneficio incompatibilis; cum teneatur ad copulam. Ubi nihil fecit, si sponsa ante copulam moriatur, vel ingrediatur religionem; Nam jus semel extinctum non recuperatur solo casu, extincta scilicet amissionis causa, sed opus est collatione nova. *c. ex publico de contravers. conjugat. Gloss. pen. in Clem. gratie. de rescript. Abbas & Dia. in d. c. 1. Covarruv. d. loco Gigas de person. qu. 54. num. 8. Rosinac. d. loco num. 20. Sairus de censur. lib. 6. cap. 5. num. 14.*

5 Quod si matrimonium sit irritum, sive ex consanguinitatis, sive alia causa, est distinguendum; An sit nullum ob defectum consensus, an verò, sit ad sit consensus, *ex causa alia.*

6 *Primo casu* certum est, non vacare beneficium, nec eo privandum esse Clericum, cum ne quidem voluerit actum contrarium.

Hinc contractum à vi, vel metu coacto à furioso aut mente capto matrimonium non facit privari Clericum: *Probus ad Monach. in d. c. 1. de Cleric. conjugat. in 6. num. 15. Gigas de person. qu. 5. num. 5. 10. Bernard. Diaz. d. loco. num. 5. Sairus d. loco, num. 13.*

7 Quod si tamen sponsa vi vel metu coacta, Clerico liberè consentienti nupserit, licet matrimonium sit nullum, perdet tamen Clericus ipso jure beneficium. *Probus d. num. 15. Gigas d. loco. numer. 10. Bernard. Diaz. d. num. 5. Sairus d. num. 13. Garcias de benef. part. 1. cap. 8. num. 11.*

8 *Secundo casu* probabile est, nihilominus privatum videri beneficio taliter contrahentem, ex ratione textus *in c. nuper à nobis. de bigamis non ordinand.* ubi intentio cum opere subsequito facit aliquem poni inter Bigamos, etsi verè non sit talis. Cui respondet textus *in c. cum qui. 18. de prebend. in 6.* ubi, accipiens beneficium secundum curatum, licet nulliter, perdit tamen hoc ipso primùm; subiecta ratione, quod non deceat, ut melioris conditionis existat stultus quam peritus.

CORVINUS
De Personis
et Benefic. Ecclesiast.

G IV.
32

peritus. Ita ut tota vis ponatur in eo solo, quod quis appetenti statum incompatibilem. *vid. Abb. in d. c. 1. Rebuff. de pacif. possess. 200m. Corraf. de benefic. 1. part. cap. 10. num. 10. Gigas. d. quest. 54. Cuchus in Inst. Jur. Canon. major. lib. 4. tit. 12. num. 226. aliique alleg. per Garciam d. loco, num. 4. Ut non sit utilis distinctio, quam quidam faciunt, Decius consil. 166. Prob. d. c. 1. num. 15. & 16. Bernard. Diaz. d. c. 80. an Clericus sciverit impedimentum an ignoraverit; quia adest animus utroque casu appetendi statum incompatibilem: Covarruv. d. 2. part. cap. 3. §. 7. num. 52. Abb. in d. c. 1. numer. 7. Sanchez. de matrimonio. lib. 2. disp. 37.*

Volunt tamen quidam, ut Cardin. in Clem. gratia. de rescript. n. 9. 10. Butrius & Imola. in d. c. 1. & Bermondus de public. concubinariis. fol. 404. Ful. Clar. d. quest. 73. num. 5. Lessius de just. & jur. lib. 2. cap. 34. dub. 21. num. 113. & alii; privationem non induci ipso jure, eo quod hic agatur de poena delicti, quae ipso jure non inferitur: nec eadem subest ratio, quae vero subest matrimonio, quod inducit incompatibilitatem cum beneficio, non etiam irritationem. Ut cum non detur textus quid disponens hac in parte, non debeat dispositum in casibus aliis extendi, contra reg. odia, de reg. jur. in 6. Nec praestat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum. Adducunt d. c. 1. de Cleric. conjug. ubi, nulla beneficiorum facta mentione, tantum deciditur constitutos in sacris, ducentes uxores, cogendos eas dimittere. Sed non loquitur de constitutis in Ordinibus minoribus, ut nos.

Verum enim est, quod ii, qui in sacris sunt constituti, si de facto contrahant matrimonium, non perdant ipso facto beneficium, cum sint omnino ad matrimonium inhabiles; unde eo privantur per sententiam iudicis. *Gloss. fin. in d. c. 1. & ibi Butrius & Imola Bernard. Diaz. in d. cap. 80. & ibi Salcedo lit. C. dicens communem Mascard. de prob. conclus. 181. num. 5. & 6.*

Si Beneficiarius impubes contraxerit matrimonium, quaeritur an beneficio obtento sit privandus? Dicendum, non. Ratio est. Quia ejusmodi matrimonii contractus vim tantum habet sponsalium. *c. un. de despons. impub. in 6. & c. fin. eod. Rosiniac. d. loc. num. 16. Ful. Clar. d. loco. Bernard. Diaz. d. cap. 80. num. 6. & ibid. Salcedo. litera G. Per Spon-*

falia autem non vacat Beneficium, uti dictum. *Rota decif. 1. de Cleric. conjug.* Nec obstant dicta superiore quaestione: Quia ibi actum de pubere, qui contrahens, licet inutiliter, vult tamen statum incompatibilem: Hic autem canon. *d. c. un.* inutilem actum transfert in alium casum utilem, qui non noceat. *Covarruv. d. §. 3. num. 5. Zoesf. d. loco, num. 18.*

12 Et hoc ita, si sponsus sit *impubes*: Nam si sit pubes, & sponsa impubes, aliqui dubitant; ut *Menchaca de testam. §. 22. numer. 47. Bernard. Diaz. d. loco.* maxime si sponsus ignoret sponsam esse impuberem, quasi per sponsum, quominus actum gesserit incompatibleem, non steterit. Videtur nihilominus dicendum, non vacare beneficium, eadem ratione militante; Quod scilicet canon ejusmodi contractum, velit valere ut sponsalia, quae non privant aliquem ipso jure, nec etiam privari faciunt. *Abbas in d. c. 1. numer. 7. Clarus. §. fin. quib. 73. num. 5. Zoesf. d. loco, num. 18. Sanchez. de matrim. lib. 7. disp. 43. n. 6. Garcias d. loc. num. 22.*

13 Sed an dicta obtineant in *pensione*, quam habet matrimonium contrahens, dubitatur? Dicendum; Quatenus debetur titulo Clericali; ut sit beneficium loco quod resignatum, in ea regula habeat locum; Quod subrogatum sapiat naturam ejus, in cuius locum est subrogatum; itemque ratio status incompatibilis. *Gigas de pensioib. qu. 54. Clarus d. qu. 73. num. 5. Covarruv. d. loco num. 7. Sanchez. disp. 44. num. 4. Zoesf. d. loco num. 19.*

14 Sed quid dicendum de *Clericis Concubinariis*: Distingendum utrum sint *publici*; an *Occulti*. Si *publici*; ut priventur beneficiis. Puto contra illos procedendum judicialiter. Monendus primo Concubinaris, ut impudicam vitam deserat: si nolit & sit contumax, ut in corrigibilis & insanabilis, deponatur & privetur per sententiam. *Pragm. Sanct. de Public. Concubinariis. §. nec non. & hujusmodi.*

Monitio debet esse triplex: *can. de illicita. c. 24. qu. 3. c. sacra. 48. c. contingit. 45. de sentent. excommun.* Vel una peremptoria pro omnibus; potissimum in notoriis. *l. nonnunquam. 72. ff. de judic. l. tres denuntiationes. Cod. Quomodo & Quando iudex. c. cum sit. de appellat. c. constitutionem. de sentent. excommun. in 6.*

Siverò

Corvinus
De Personis
et Benef. Ecclesiast.

G IV.
32

Si verò *Concubinarii* sunt *occulti*; non sufficit ad beneficii pri-
 vationem monitio una; nec monitio generalis, ut Clerici abjiciant
 Concubinas; ut hoc faciant nominatim facienda insinuatio. *Gloss.*
ad d. §. nec non. fac. Clem. 1. de vita & honest. Cleric. Gloss. & Dd. ad c.
vestra. de cohabit. Cleric. & mulier.

Neque etiam Concubinatio occulta, pœna imponi potest à ju-
 dice; Verum ipse scire debet in conscientia sua, non licere sibi ac-
 cedere ad celebrandum, sed haberi apud Deum pro deposito seu sus-
 penso ab officio, donec fuerit dignè confessus & pœnituerit. *can. fin.*
dist. 33.

Si tamen Concubinitus tam notus & manifestus, ut sine scan-
 dalo dissimulari non possit, de rigore juris, Episcopus sine alia mo-
 nitione depositione ut poterit. *c. decernimus. 28. dist. c. qualiter. 2. de*
accusat. can. non debet. 30. quest. 1. c. 1. de Cleric. peregrinus. can. Pre-
sbyter. dist. 82.

Fuit olim illud postremum Concubinatio publicorum re-
 mediū: Nec enim ad illud perveniebatur statim: sed Clericis tenen-
 tes concubinas monitis, si non reliquissent eas, excommunicabantur:
 contumaces ab officio & beneficio suspendebantur; non resipiscentes
 privabantur & deponebantur: *c. cleric. 3. cum seq. c. si autem. 6. de cohabit.*
Clericor. & mulier.

Neque etiam rigor juris etiam nunc omninò sequendus, eò quod
 nostrorum temporum defectus; quibus non solum merita, sed ho-
 minum ipsa defecerunt corpora districtio illius in omnibus non pa-
 titur remanere censuram. *ut ait can. fraternitatis. 7. dist. 34.*

Concubinarius hic intelligimus, qui mulierem & corruptam,
 nullaque sibi propinquitate sanguinis vel spiritualitatis vinculo con-
 junctam, domi vel alibi detinet, & commisceatur cum ea. Alioquin
 si commisceatur cum maritata, dicitur adulter; si cum virgine, stu-
 prator, si cum proxima, vel consanguinea, incestuosus; *can. lex illa.*
§. cum ergo. 36. qu. 1.

Dicuntur & *Concubinarii publici*, qui mulierem de incontinen-
 tia suspectam & diffamatam teneat, & per superiores suum admo-
 niti non dimitunt eam. *§. publici autem concubinarii. de public. Concu-*
binariis in Concordat.

20 In Concilio Basileensi *sess. 20.* intelliguntur *Concubinarii publici*; non solum hi, quorum concubinitus per sententiam, aut confessionem, in iure factam, seu per rei evidentiam, quæ nulla tergiversatione celare potest, est notorius; sed & illi multò magis, qui concubinas penes se habent, tanquam uxores, filiosque ut veri Patres nutrium publice, talesque impudenter nominant.

21 Per Concilium Tridentinum *sess. 25. de reformat. cap. 24.* Clerici Concubinarii semel per Superiorem moniti, si non abstineant, si habeant beneficia, obventionum & proventuum fructuum parte tantum privantur; applicanda vel Ecclesiæ fabricæ, vel alii loco pio Episcopi arbitrio: monitioni iteratæ si non pareant, privantur fructibus omnibus, & à beneficiorum administratione suspenduntur, quamdiu voluerit ordinarius. Si ita suspensi adhuc non obediant à beneficiis & officiis amoveantur: & privantur perpetuò, & ad officia & beneficia Ecclesiastica, donec se emendaverint, & cum illis fuerit dispensatum inhabiles declarantur.

Quod si Beneficia isti Concubinarii non habeant, nec Ecclesiasticas pensiones; iustum in eodem Concilio, juxta delicti qualitatem & perseverantiam ut puniantur ab Episcopo vel poena carceris, vel suspensione ab Ordine, vel inhabilitate: aliisve modis juxta Sacros Canonones; veluti per excommunicationis sententiam, vel aliter.

22 Meritò. Si enim Concubinitus ex Lege Divina, Non mocha-beris, improbatus inter Laicos: *can. meretrices. 32. qu. 14. can. parvule. 14. qu. 5.* multò magis inter Clericos, qui lumen dicuntur mundi: *can. Sacerdotes. dist. 92.* & corpore & mente debent esse mundi: *can. necesse. 1. qu. 1. can. in gravibus. cum 2. seqq. 3. qu. 7.* Quia magnum dicitur inconveniens, Sacerdotem corpus Domini consecrantem, esse immundum: *can. Sacrosancta. 1. & seq. 1. qu. 1.*

Corvinus
De Personis
et Benefic. Ecclesiast.

G IV
32